

DEBATT

3

Redaktör: Marie Sundberg, debatt@di.se Telefon 08-573 650 98

Landets säkerhetsdepåer hade haft en betydligt högre säkerhetsnivå om privatiseringen av kontanthanteringens hade följts upp med en ny och anpassad lagstiftning, skriver advokaterna **Mårten Lundmark** och **Esa Kymäläinen**.

Regeringens senfärdighet bäddade för Västbergarånet

Onsdagens helikopterrån mot värdepå i Västberga har väckt förundran. Synpunkterna på polisens agerande har varit många.

Däremot har det varit mindre fokus på riksdagens och regeringens ansvar för säkerheten i landets kontanthantering.

Tidigare hanterade Riksbanken huvuddelen av landets kontantförsörjning. Riksbanken hade som myndighet tillgång till kvalificerade polisresurser vid kritiska moment i sin hantering av sedlar och mynt.

För några år sedan lade Riksbanken ut detta ansvar på bankerna. De anlätade i sin tur privata aktörer för att hämta och lämna pengar till banker och uttagsautomater.

I dag sköter privata företag i princip all kontanthantering i Sverige. Dessa lever dock under andra regler än Riksbanken. Medan Riksbanken hade tillgång till så kallade skyddsklassade depåer och kvalificerade polisresurser, gäller inte motsvarande för de privata aktörerna.

Mårten Lundmark

advokat, delägare, Danowsky & partners advokatbyrå

Esa Kymäläinen

advokat, Danowsky & partners advokatbyrå

När Riksbanken frånträdde det reella ansvaret för landets kontantförsörjning följdes inte den ordning som normalt gäller för svensk lagstiftning. I stället har omvälvningen i stor utsträckning reglerats genom civilrättsliga avtal mellan berörda aktörer.

Regelverket har inte hunnit anpassas till förändringen. Under de år som gått sedan privatiseringen har flera våldsamma och uppmärksammade brott riktats mot olika led i kontanthanteringens, inte minst mot värde transporter.

Som det har framgått i medierna var till exempel den nu aktuella depån i Västberga inte skyddsklassad. Skyddsklassning skapar goda förutsättningar för att väsentligt höja säkerhetsnivån.

De privata säkerhetsbolagen har begärt att få värdepåer skyddsklassade, bland annat med hänvisning till just risken för våldsamma militärliknande attacker mot anläggningarna. Samtliga ansökningar har avslagits av myndigheterna med hänvisning till att

skyddsklassning inte är möjlig enligt nu gällande lagar. Därför är ingen privat värdepå i Sverige skyddsklassad.

Statsmakterna har bedömt att den rådande ordningen är otillfredsställande. En statlig utredning föreslog förra året att de privata värdepåerna ska kunna skyddsklassas.

Utredningen ville att de nya reglerna skulle börja gälla redan den 1 oktober i år. Regeringen har dock valt att inte agera. Det finns fortfarande inget lagförslag i frågan från regeringen.

Även i andra sammanhang har de privata säkerhetsbolagen haft andra förutsättningar för säkerhetshöjande åtgärder. Exempelvis är ritningar över depåbyggnader allmänna handlingar som kan hämtas ut av vem som helst.

Ett område där myndigheterna faktiskt har agerat är själva värde transporter. Detta kan ha haft samband med det stora antalet uppmärksammade rån mot sådana transporter.

Rikspolisstyrelsen och Arbetsmiljö-

verket har under senare år utfärdat föreskrifter om olika tekniska skyddsåtgärder. Säkerhetsbolagen har aktivt deltagit i detta arbete och anpassat sig efter de nya hårdare kraven. Samtidigt har myndigheternas föreskrifter ibland varit ottydliga, vilket har fördröjt införskaftet av produkter med optimalt säkerhetsskydd.

Helikopterrånet i Västberga kan hävdas vara en exceptionell händelse. Enligt vår uppfattning har dock hotbilden varit känd länge hos myndigheter. Lagstiftaren har haft gott om tid att planera och vidta adekvata åtgärder.

Denna typ av kvalificerad brottslighet kan inte helt förhindras genom lagar och regler. Däremot hade en väsentligt högre säkerhetsnivå kunnat finnas vid landets värdepåer om privatiseringen av kontanthanteringens hade följts upp med en ny och anpassad lagstiftning.

Rånet i Västberga bör väcka intresse hos regeringen för att snarast se över lagstiftningen på området.